



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Jitky Zavřelové a soudců Petra Mikeše a Milana Podhrázkého v právní věci žalobce: **P. K.**, zastoupený Mgr. Michalem Krčmou, advokátem se sídlem Navrátilova 675/3, Praha 1, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem Hrdinů 1634/3, Praha 4, proti rozhodnutím žalované ze dne 16. 7. 2020, čj. MV-102243-5/SO-2020, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 8. 2022, čj. 8 A 81/2020-47,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal dne 12. 11. 2019 u Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „ministerstvo“) žádost o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu za účelem podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná. Ministerstvo rozhodnutím ze dne 19. 3. 2020, čj. OAM-37264-11/DP-2019 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“) tuto žádost zamítlo a dobu povolení k dlouhodobému pobytu s odkazem na § 44a odst. 3 ve spojení s § 35 odst. 3 a dále ve spojení s § 37 odst. 2 písm. a) s odkazem na § 56 odst. 2 písm. a) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“) neprodloužilo. Toto rozhodnutí ministerstvo odůvodnilo tím, že žalobce byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 24. 4. 2018, sp. zn. 4 T 160/2017, uznán vinným ze spáchání úmyslného trestného činu

ohrožení pod vlivem návykové látky dle § 274 odst. 1, 2 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Žalobce tedy nesplňoval podmínku trestní zachovalosti.

[2] Žalobce se poté řídil poučením uvedeným v prvostupňovém rozhodnutí, podle něhož nebylo možné podat odvolání. Proto podal proti rozhodnutí žalobu k Městskému soudu v Praze. Městský soud tuto žalobu odmítl usnesením ze dne 13. 5. 2020, čj. 18 A 7 /2020-34, a postoupil ji k vyřízení žalované jakožto odvolání. Žalovaná odvolání zamítla rozhodnutím uvedeným v záhlaví.

[3] Žalobce napadl výše označené rozhodnutí žalované žalobou u městského soudu. K námitce nesprávného posouzení závažnosti žalobcova trestného činu městský soud uvedl, že při posuzování této otázky nemá správní orgán prostor k uvážení, zda žádost o prodloužení povolení k trvalému pobytu zamítnout či ji i přes trestnou činnost vyhovět. Městský soud dále shledal nedůvodnou námitku, dle níž žalovaná nedostatečně zkoumala a nesprávně zhodnotila, jeho soukromé a rodinné poměry. Městský soud uvedl, že žalovaná ve svém rozhodnutí žalobcovy rodinné vazby na území ČR nezpochybnila, nicméně je nepovažovala za natolik významné, že by mohly vést k závěru o nepřiměřenosti rozhodnutí do soukromého a rodinného života žalobce. Městský soud zdůraznil, že je na žalobci, aby tvrdil skutečnosti, jež jsou relevantní pro posouzení přiměřenosti rozhodnutí. Žalobce si přitom významu těchto tvrzení v daném řízení byl vědom, protože se ochrany soukromého a rodinného života dovolával. Žádné další poučení ze strany správních orgánů proto nebylo třeba. Žalobce ovšem ve správním řízení netvrdil žádné specifické okolnosti vztahující se k jeho soukromému a rodinnému životu (například o intenzitě rodinných vazeb, finanční a jiné závislosti jeho rodinných příslušníků), nýbrž argumentoval pouze tím, že v ČR vede rodinný život. Městský soud se proto se závěry žalované ztotožnil. Městský soud současně trestněprávní jednání žalobce považoval za závažné. I v tomto kontextu proto považoval omezení rodinného života žalobce za přiměřené.

[4] Jako nedůvodnou posoudil městský soud také námitku, že v řízení před správními orgány byla porušena žalobcova procesní práva, neboť nebyl poučen o možnosti zvolit si pro řízení tlumočníka. Tento závěr městský soud odůvodnil s odkazem na § 16 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, podle něhož je na účastníkovi řízení, aby prohlásil, že neovládá jazyk jednání. Žalobce během správního řízení nic takového neučinil. Žalobce naopak během řízení komunikoval v češtině (v češtině učinil podání samotné žádosti, proběhlo seznámení se s podklady rozhodnutí dle § 36 odst. 3 s. ř. vyhotovenými v českém jazyce, na které žalobce reagoval podáním rovněž v českém jazyce). Správní orgán za takových okolností neměl povinnost žalobce poučit o možnosti zvolit si tlumočníka.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[5] Žalobce (dále „stěžovatel“) podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost.

[6] Stěžovatel v kasační stížnosti tvrdí, že pro potřeby posuzování přiměřenosti správního rozhodnutí bylo povinností správních orgánů poučit stěžovatele o nutnosti tvrdit skutečnosti, jež se týkají jeho rodinného a soukromého života. Této povinnosti však správní orgány nedostály. Stěžovatel si je vědom své povinnosti tvrdit rozhodné skutečnosti, má však za to, že tento fakt nezabavuje správní orgány poučovací povinnosti zvláště s ohledem na to, že stěžovatel neměl právního zástupce a nerozumí odborným termínům českého jazyka.

pokračování

Správní orgány proto při hodnocení přiměřenosti zásahu do práva na rodinný a soukromý život stěžovatele pochybily. Neměly totiž dostatek podkladů pro zhodnocení zásahu, protože stěžovatele nepoučily o nutnosti tvrdit rozhodné skutečnosti.

[7] V posouzení přiměřenosti zásahu do práva na rodinný a soukromý život, pochybil následně i městský soud. Ačkoli stěžovatel v žalobě uváděl skutečnosti týkající se jeho soukromého a rodinného života, městský soud se jimi dostatečně nezabýval. Zcela formalisticky totiž přijal závěry žalované.

[8] Dále stěžovatel namítá, že bylo porušeno jeho právo na tlumočníka jak v řízení před správním orgánem, tak před městským soudem. Nebyla mu vůbec dána možnost prohlásit, že neovládá jazyk, jímž se řízení vede, resp. správní orgány jej o takové možnosti vůbec nepoučily. Jeho poměry přitom jednoznačně svědčily o tom, že tlumočníka potřebuje. To mohly správní orgány zjistit již na základě toho, že mu byl tlumočník ustanoven v trestním řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 4.

[9] Stejně tak dle stěžovatele pochybil městský soud, který jej o možnosti zvolit si tlumočníka v řízení před soudem také nepoučil. Stěžovatel dodává, že fakt, že je v řízení zastoupen advokátem, nemůže konzumovat právo na tlumočníka.

[10] Žalovaná ve svém vyjádření uvedla, že nebylo její povinností poučovat stěžovatele o nutnosti tvrdit rozhodné skutečnosti týkající se jeho rodinného a soukromého života. Na podporu toho odkázala na rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 8. 7. 2015, čj. 15 A 47/2013-44, rozsudek NSS ze dne 13. 10. 2010, čj. 1 As 51/2010-214 a rozsudek NSS ze dne 22. 8. 2017, čj. 2 Azs 225/2017-22. Žalovaná dále uvedla, že nepřiměřenost zásahu posuzovala, jelikož stěžovatel nepřiměřenost rozhodnutí v odvolání namítal. Dospěla k názoru, že okolnosti rodinného a soukromého života stěžovatele nemohou převážit nad veřejným zájmem na neprodloužení povolení k dlouhodobému pobytu. Dále žalovaná poukázala na to, že právo zvolit si tlumočníka je plně v dispozici účastníka řízení. Stěžovatel reagoval na veškeré písemnosti v jazyce českém a dle žalované tak z žádného jí známého podkladu nevyplynulo, že by stěžovatel českému jazyku nerozuměl.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[11] Kasační stížnost není důvodná.

[12] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou poukazující na pochybní městského soudu, který podle stěžovatele pouze formalisticky přejal závěry žalované k přiměřenosti zásahu do rodinného a soukromého života stěžovatele, aniž se dostatečně zabýval skutečnostmi, které k této otázce stěžovatel uváděl v žalobě. Tato námitka je námitkou nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů.

[13] Dle konstantní judikatury se za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů považuje především takové soudní rozhodnutí, v němž nebyly vypořádány všechny žalobní námitky; dále rozhodnutí, z jehož odůvodnění není zřejmé, proč právní argumentaci účastníka řízení soud považoval za nedůvodnou a proč žalobní námitky považoval za liché, mylné či vyvrácené, rozhodnutí, z něhož není zřejmé, jak byla naplněna zákonná kritéria, případně by nepřezkoumatelnost rozhodnutí byla dána tehdy, pokud by z rozhodnutí nebylo zřejmé, které podklady byly vzaty v úvahu a proč (rozsudky NSS ze dne 28. 8. 2007, čj. 6 Ads

87/2006-36, č. 1389/2007 Sb. NSS, ze dne 23. 6. 2005, čj. 7 As 10/2005-298, č. 1119/2007 Sb. NSS, či ze dne 11. 8. 2004, čj. 5 A 48/2001 47, č. 386/2004 Sb. NSS).

[14] To, že se krajský soud do velké míry ztotožní se závěry a úvahami žalovaného a v některých částech na ně v souladu se zásadou hospodárnosti a ekonomie řízení odkáže, samo o sobě nemůže založit nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku (rozsudky NSS z 27. 7. 2007, čj. 8 Afs 75/2005-130, č. 1350/2007 Sb. NSS, či z 29. 5. 2013, čj. 2 Afs 37/2012-47).

[15] V dané věci se městský soud skutečně ztotožnil se závěry správních orgánů (bod 20 a 22 napadeného rozsudku), které podrobně shrnul (bod 18 a 22 napadeného rozsudku). Jelikož jsou již závěry správních orgánů podrobné a odpovídají i na tvrzení uvedená k soukromému a rodinnému životu v žalobě, nelze v tomto postupu městského soudu spatřovat vadu. Z rozsudku městského soudu zcela jasně plyne, že se přiměřeností zásahu do soukromého a rodinného života zabýval (body 20-26 napadeného rozsudku) a vyhodnotil tvrzené skutečnosti. Tato námitka není důvodná.

[16] Nejvyšší správní soud se dále zabýval otázkou, zda má správní orgán povinnost poučit účastníka řízení o potřebě tvrdit skutečnosti, jež se týkají jeho rodinného a soukromého života, a to pro potřeby zkoumání přiměřenosti správního rozhodnutí. Zásadu poučovací povinnosti správního orgánu upravuje ustanovení § 4 odst. 2 správního řádu. Tato poučovací povinnost se ale zásadně nevztahuje na poučování o otázkách hmotného práva, tedy zejména o otázkách, zda a jak mají dotčené osoby hájit v řízeních svá práva a jaké důsledky pro ně plnou z toho, když tak neučiní (Vedral J. Správní řád. Komentář. I. vyd., BOVA POLYGON, Praha. 2006. s. 78). Dle ustálené judikatury, na kterou odkázal již městský soud, nemá správní orgán povinnost poučit účastníka řízení o tom, že musí tvrdit skutečnosti, které by prokázaly nepřiměřenost zásahu do jeho soukromého a rodinného života. Po správním orgánu nelze požadovat, aby výhradně z vlastní iniciativy vyhledával a opatroval důkazy, které by svědčily ve prospěch cizince, zvláště pak v případě řízení zahájeném na jeho žádost (rozsudek NSS z 14. 3. 2019, čj. 1 Azs 367/2018-34, body 22 - 23). Poučovací povinnost správních orgánů nelze zaměňovat s právem účastníků na poskytování právních rad. Účastníkům řízení se může dostat návodů, co je třeba učinit, aby dosáhli žádaného účinku, v rámci právních služeb poskytovaných advokáty či jinými profesionály v oblasti práva (rozsudek NSS z 13. 10. 2010, čj. 1 As 51/2010-214, bod 55). Tato námitka tudíž není důvodná.

[17] Další kasační námitka se týká porušení práva stěžovatele na tlumočníka v řízení před správními orgány. Podle ustanovení § 16 odst. 3 věty druhé správního řádu platí, že *v řízení o žádosti si žadatel, který není občanem České republiky, obstará tlumočníka na své náklady sám, nestanoví-li zákon jinak*. Dle komentáře k § 16 správního řádu (KOPECKÝ, M. a kol., *Správní řád: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-1-17]*) „v řízení o žádosti si žadatel, který není občanem ČR, obstará tlumočníka na své náklady sám, nestanoví-li zákon jinak. Ačkoliv to z čistě jazykového výkladu nemusí být zřejmé, toto pravidlo má zřejmě být pokusem o výjimku z obecného pravidla ve větě první. V řízení o žádosti se předpokládá, že úspěch v řízení je zájmem žadatele, a pokud tento nerozumí jednatému jazyku, je na něm, aby si na své náklady obstaral tlumočníka. Neobstará-li si žadatel, který není občanem ČR, v řízení o žádosti tlumočníka, nebude pak moci namítat, že nerozuměl úkonům prováděným řízení ani porušení práva na

pokračování

tlumočníka. Výjimkou, na kterou v poznámce pod čarou správní řád sám odkazuje, je řízení podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, při kterém tlumočníka obstarává bezplatně správní orgán.“

[18] Ze správního spisu je patrné, že stěžovatel po celé správní řízení komunikoval a činil úkony v jazyce českém. Ve správním řízení tedy nevznikla pochybnost o tom, že by stěžovatel českému jazyku nerozuměl, a tedy nevyplynula ani potřeba poučovat stěžovatele o možnosti obstarat si na své náklady tlumočníka. Na tom bez dalšího nic nemění ani skutečnost, že toto prohlášení stěžovatel učinil v jiném (trestním) řízení. Tato námitka není důvodná.

[19] Nejvyšší správní soud se následně zabýval poslední kasační námitkou dovolávající se práva na tlumočníka v řízení před městským soudem. Podle § 18 odst. 2 o. s. ř., které se v řízení před správními soudy použije přiměřeně podle § 64 s. ř. s., soud účastníku, jehož mateřštinou je jiný jazyk než český, ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde najevo. Nejvyšší správní soud tedy konkrétně posuzoval, zda v řízení před městským soudem vznikla potřeba ustanovit tlumočníka. Z judikatury vyplývá, že potřeba tlumočníka musí být zcela zjevná a musí sama vyjít v řízení najevo. To se stane např. tak, že žalobu nebo její část žalobce sepiše v jazyce jiném než českém, v reakci na výzvu k odstranění vady žaloby žalobce uvede, že výzvě nerozumí, příp. požádá o ustanovení tlumočníka (rozsudky NSS z 31. 8. 2004, čj. 4 Azs 261/2004-57, z 16. 6. 2004, čj. 4 Azs 112/2004-50, z 12. 1. 2005, čj. 7 Azs 270/2004-35). Důvody pro ustanovení tlumočníka naopak nejsou dány v případě, že žalobce reaguje na úkony soudu učiněné v jazyce českém svými podáními činěnými rovněž v jazyce českém (rozsudek NSS z 15. 10. 2003, čj. 6 Azs 10/2003-37). V projednávané věci stěžovatel veškerá podání činil v českém jazyce. Potřeba tlumočníka tak nevyšla najevo. Pokud stěžovatel tlumočníka skutečně potřeboval, bylo na něm, aby takovou potřebu soudu sdělil.

IV. Závěr a náklady řízení

[20] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta poslední s. ř. s.).

[21] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch. Žalovanému pak nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 24. ledna 2024

Jitka Zavřelová
předsedkyně senátu